

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžk/16/2018
Identifikačné číslo spisu: 8017200491
Dátum vydania rozhodnutia: 18.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Milučký
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8017200491.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Milučkého a členiek senátu JUDr. Moniky Válašikovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: J. C. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom P. X. B. XX, XXX XX W., štátny občan SR, proti sťažovateľovi (predtým žalovaný): Centrum právnej pomoci, Námestie slobody 12, 810 05 Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia sp. zn. 4422/2017-PO-BP, r. z. 32188/2017 zo dňa 02.05.2017, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/31/2017-27 zo dňa 26.10.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/31/2017-27 zo dňa 26.10.2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom súde

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) zrušil rozhodnutie žalovaného sp. zn. 4422/2017-PO-BP, r. z. 32188/2017 zo dňa 02.05.2017 a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

2. Podanou žalobou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného sp. zn. 4422/2017-PO-BP, r. z. 32188/2017 zo dňa 02.05.2017, ktorým žalovaný ako príslušný odvolací orgán podľa ustanovenia § 58 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) rozhodol tak, že odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci, kancelária Prešov, sp. zn. 2N 14172/16-KaPO, r. z. 81755/2016 zo dňa 14.12.2016 o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci zamietol a rozhodnutie v celom rozsahu potvrdil.

3. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že žaloba bola dôvodná. Z administratívneho spisu bolo zistené, že žalobca žiadosťou doručenou Centru právnej pomoci, kancelária Prešov, dňa 07.11.2016 požiadal o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci vedenej na Okresnom súde Prešov

pod sp. zn. 29C/159/2016 o obnovu konania, kde bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. Z rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu vyplýva, že podľa § 30 ods. 1 písm. d) správneho poriadku bolo zastavené konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci žiadateľa J.. C. X., pretože nedoručil Centru v 10-dňovej lehote, ktorá mu uplynula dňa 21.11.2016, všetky žiadané dokumenty k žiadosti. Vo výzve na doloženie dokladov bol poučený o možnosti zastavenia konania a keďže žiadne požadované doklady nepredložil v stanovenej lehote, bolo konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci zastavené. Ako vyplývalo z administratívneho spisu, žalobca sa snažil vyhovieť výzve žalovaného a predložiť mu žiadané doklady. Nemožno teda konštatovať nečinnosť žalobcu pri posudzovaní opodstatnenosti jeho nároku na poskytnutie právnej pomoci. Naopak, postup žalovaného sa považuje za prísne formalistický, ak bez toho, aby upozornil žalobcu, že ním predložené doklady nepostačujú pre posúdenie jeho nároku na priznanie právnej pomoci a bez toho, aby ho vyzval aj na doplnenie ďalších dokladov, bez ktorých nie je možné rozhodnúť o jeho žiadosti na priznanie nároku podľa § 30 ods. 1 písm. d) zastavil konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a žalovaný toto rozhodnutie potvrdil a odvolanie proti tomuto rozhodnutiu zamietol.

4. Vzhľadom na uvedené správny súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného podľa § 191 ods. 1 písm. e) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) z dôvodu, že zistenie skutkového stavu žalovaným bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci. V ďalšom konaní uložil žalovanému povinnosť vyzvať žalobcu na doplnenie chýbajúcich dokladov, opätovne ho poučiť o následkoch nepredloženia týchto dokladov a vo veci opätovne rozhodnúť. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 167 ods. 3 písm. a) SSP a účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov konania podľa § 167 SSP z dôvodu, že u žalobcu, ktorý bol v konaní úspešný nebolo zistené, žeby mu trovy konania vznikli a žalovaný zo zákona nemá nárok na náhradu trov konania, pretože v konaní nemal úspech.

II.

Kasačná sťažnosť žalovaného, vyjadrenie žalobcu

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ v postavení žalovaného v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, pričom podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP namietal, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, pretože žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádzalo z náležite zisteného skutkového stavu veci, ktorý odvolací orgán dostatočne a riadne posúdil. Z tohto dôvodu sa žalovaný domnieval, že v prípade nepriznania odkladného účinku kasačnej sťažnosti hrozí závažná ujma spojená s nastolením nezákonného stavu. V zmysle napadnutého rozsudku je žalovaný povinný opätovne vyzvať žalobcu na doloženie dokladov, poučiť ho o následkoch ich nedoloženia a opätovne rozhodnúť. Žalovaný však presne tak postupoval v štádiu prvostupňového konania, a preto tento postup považuje za nezmyselný a neodôvodnený. Žalovaný sa domnieval, že jeho ďalšie pokračovanie v dotknutom konaní bez rozhodnutia kasačného súdu o tejto kasačnej sťažnosti by bolo nezákonné a v rozpore s princípom právnej istoty.

6. Žalovaný namietal odôvodnenie rozsudku krajského súdu v časti, že „žalobca sa snažil vyhovieť výzve žalovaného a predložiť mu žiadané doklady, a teda nemožno konštatovať nečinnosť žalobcu pri posudzovaní opodstatnenosti jeho nároku na poskytnutie právnej pomoci“. Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov žalobcu na základe výzvy zo dňa 11.11.2016 vyzvalo na doplnenie explicitne uvedeného zoznamu všetkých dokladov potrebných na rozhodnutie o jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, špecifikovaných s uvedením účelu, pre ktorý ich je potrebné doplniť (pre posúdenie stavu materiálnej núdze atď.). Centrum žalobcovi oznámilo, že v dotknutej veci môže navštíviť centrum osobne počas úradných hodín, prípadne má možnosť ho kontaktovať na uvedených telefónnych číslach. Súčasne ho poučilo, že ak v určenej lehote nedoplní požadované doklady a nevyjadrí sa k požadovaným skutočnostiam, konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci bude v zmysle § 30 ods. 1 písm. d) správneho poriadku zastavené. Žalovaný uviedol, že v rámci svojich rozhodnutí nikdy nekonštatoval nečinnosť žalobcu. Rovnako nesúhlasil s názorom krajského súdu, podľa ktorého „postup žalovaného sa

považuje za prísne formalistický, ak bez toho, aby upozornil žalobcu, že ním predložené doklady nepostačujú pre posúdenie jeho nároku na priznanie právnej pomoci a bez toho, aby ho vyzval aj na doplnenie ďalších dokladov, bez ktorých nie je možné rozhodnúť o jeho žiadosti na priznanie nároku podľa § 30 ods. 1 písm. d) zastavil konanie“, pretože je v priamom rozpore so skutkovým stavom. Žalobca k výzve vo svojom vyjadrení zo dňa 23.11.2016 konštatoval, že spomenuté doklady osobne doručil dňa 27.06.2016, 23.09.2016, 28.10.2016, 18.11.2016, avšak bez akejkoľvek ďalšej identifikácie a špecifikácie, či uvedenia spisovej značky konania, ku ktorému dotknuté doklady patrili. Jeho vyjadrenie považoval žalovaný za zmätočné. Pre úplnosť uviedol, že žalobca len v roku 2016 podal približne 19 žiadostí o poskytnutie právnej pomoci. Preto v prípade, ak žalobca nevedel uviesť konkrétne aké doklady a v akých konaniach doložil, mal kontaktovať Centrum. Je predovšetkým povinnosťou žiadateľa doložiť riadne svoju príjmovú situáciu, a keďže takýto postup predpokladá zákonodarca, bol postup správneho orgánu zákonný a nie formalistický. Žalovaný považoval postup krajského súdu, ktorým uložil žalovanému povinnosť „vyzvať žalobcu na doplnenie chýbajúcich dokladov, opätovne ho poučiť o následkoch nepredloženia týchto dokladov a vo veci opätovne rozhodnúť“ za zmätočný a nelogický, keďže bez ďalšieho žiadal, aby žalovaný svoj postup zopakoval spôsobom, akým to už urobil v štádiu prvostupňového konania o nároku žalobcu. S ohľadom na vyššie uvedené mal žalovaný za to, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu nie je presvedčivé, keď konštatoval, že postup žalovaného bol prísne formalistický bez uvedenia právnej argumentácie a úvah, ktoré ho viedli k takémuto záveru právneho posúdenia veci. Správny súd nielenže nedostatočne zistil skutkový stav, veci ale aj vec nesprávne právne posúdil. Bezdôvodne nesprávne interpretoval právne predpisy, ktoré sa mali na konanie aplikovať, a ktoré žalovaný aj aplikoval.

7. K podanej kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalobca podaním zo dňa 09.04.2018. Mal za to, že napadnutý rozsudok je vecne správny a stotožňoval sa s ním v celom rozsahu. Uviedol, že pravidelne informuje Centrum o príjme manželky, ktoré mu Centrum v rozhodnutí vytýka. Doručil aj všetky doklady z úradu práce, zo Sociálnej poisťovne, pričom doposiaľ sa žalovaný nevyjadril, ktoré konkrétne doklady mu chýbajú. Žalovaný sám konštatoval, že uvedenými dokladmi disponuje, avšak ich nevedel priradiť. Toto konanie považoval žalobca nielen za formalistické, ale aj nezákonné. S odkladným účinkom, ktorý žalovaný žiadal priznať kasačnej sťažnosti, nesúhlasil.

III.

Konanie pred kasačným súdom

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „kasačný súd“) ako súd kasačný [§ 11 písm. g) SSP] preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že rozhodnutie je potrebné zrušiť, nakoľko v konaní rozhodoval nesprávne obsadený súd.

9. Najvyšší súd SR ako príslušný súd podľa ust. § 11 písm. g) SSP prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 455 SSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s ust. § 452 ods. 1 SSP.

IV.

Právne predpisy a právne názory kasačného súdu

10. Podľa § 19 ods. 1 SSP správnymi súdmi sú najvyšší súd, krajské sudy a v zákonom ustanovených prípadoch aj okresné sudy.

11. Podľa § 19 ods. 2 SSP správne sudy konajú a rozhodujú v senátoch, ak tento zákon neustanovuje, že rozhoduje sudca alebo predseda senátu. Všetci členovia senátu sú si pri rozhodovaní rovní. Ak koná a rozhoduje sudca, prislúchajú mu práva, ktoré sú inak vyhradené senátu alebo predsedovi senátu.

12. Podľa § 23 ods. 1 SSP na krajskom súde vo veciach správneho súdnictva konajú a rozhodujú

sudcovia správneho kolégia v trojčlenných senátoch zložených z predsedu a dvoch sudcov.

13. Podľa § 23 ods. 2 SSP sudca na krajskom súde koná a rozhoduje o

- a) správnych žalobách vo veciach správneho trestania podaných proti rozhodnutiu alebo opatreniu o priestupku,
- b) správnych žalobách v sociálnych veciach,
- c) správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- d) žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy,
- e) žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy.

14. Podľa § 457 ods. 1 SSP ak bola kasačná sťažnosť podaná proti rozsudku krajského súdu, rozhoduje o nej kasačný súd rozsudkom, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou podanou na Krajskom súde v Prešove dňa 18.07.2017 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým žalovaný ako príslušný odvolací orgán podľa ustanovenia § 58 ods. 2 zákona správneho poriadku rozhodol tak, že odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci, kancelária Prešov, sp. zn. 2N 14172/16-KaPO, r. z. 81755/2016 zo dňa 14.12.2016 o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci zamietol a rozhodnutie v celom rozsahu potvrdil. Krajský súd v Prešove sudkyňou JUDr. Vierou Zofákovou rozhodol rozsudkom č. k. 4S/31/2017-27 zo dňa 26.10.2017 tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a účastníkom nárok na náhradu trov konania nepriznal.

16. V správnom súdnictve s účinnosťou odo dňa 01.07.2016 je sudca na krajskom súde príslušný len na konania, ktoré sú výslovne upravené v § 23 ods. 2 SSP (správne žaloby vo veciach správneho trestania podané proti rozhodnutiu alebo opatreniu o priestupku, správne žaloby v sociálnych veciach, správne žaloby vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia, žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy, žaloby proti inému zásahu orgánu verejnej správy).

17. Vzhľadom na uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že prejednanie a rozhodnutie veci pred krajským súdom neprebehlo v zákonom zložení, pretože rozhodoval nesprávne obsadený krajský súd. Toto procesné pochybenie zakladá dôvod pre zrušenie rozhodnutia vydaného nesprávne obsadeným súdom, dajúc do pozornosti, že o nesprávne obsadenie súdu sa jedná aj vtedy, keď namiesto senátu zloženého zo zákonom stanoveného počtu sudcov rozhodne samosudca (tzv. kvantitatívne hľadisko). Krajský súd mal predmetnú vec prejednať v trojčlennom senáte zloženom z predsedu a dvoch sudcov.

18. Prejednávanie a rozhodovanie veci súdom v zákonom zložení tvorí jeden zo základných prvkov práva na spravodlivý proces (článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článok 6 ods. 1 Dohovoru). Zákonným súdom je ten súd, ktorý je obsadený v súlade so zákonom a za zákonného sudcu treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce súdu.

19. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu dospel k záveru, že konanie je postihnuté takou vadou, ktorá má za následok porušenie práva garantovaného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s článkom 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd, ako i článkom 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

20. Z uvedených dôvodov najvyšší súd kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu z úradnej povinnosti postupom podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. e) SSP zrušil bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi kasačnej sťažnosti a vrátil mu vec na ďalšie konanie. V novom konaní vo veci rozhodne krajský súd v senátnom zložení.

21. Záverom najvyšší súd konštatuje, že žalobca v žalobe zo dňa 17.07.2017 žiadal nariadiť pojednávanie vo veci samej, pričom správny súd vo veci rozhodol rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania podľa § 107 ods. 2 SSP.

22. Vzhľadom k žiadosti žalobcu bude povinnosťou krajského súdu v novom konaní postupovať podľa § 107 ods. 1 písm. a) SSP a nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie.

23. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že podľa § 449 ods. 1 SSP sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Podľa § 449 ods. 2 písm. a) SSP povinnosti podľa odseku 1 neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Z obsahu spisu však vyplýva, že k podanej kasačnej sťažnosti sťažovateľa nebolo pripojené poverenie zamestnanca alebo člena, ktorý za neho koná na kasačnom súde a rovnako chýbal doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní v zmysle § 468 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku. Povinnosť preukázať vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa sa vzťahuje na všetky orgány, v mene ktorých koná alebo ktoré zastupuje zamestnanec, ktorý spĺňa túto podmienku vzdelania. Správny súdny poriadok nezakotvuje výnimku z tejto povinnosti.

24. Súčasťou podanej kasačnej sťažnosti bol aj návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, o ktorom kasačný súd nerozhodoval z dôvodu, že napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil z úradnej povinnosti, pretože vo veci rozhodoval nesprávne obsadený krajský súd.

25. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

26. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.